

SURXONDARYO VILOYATI ICHKI ISHLAR TIZIMI FAOLIYATIDAN LAVHALAR

Suvonov Jamshid Mashrab o'g'li
Termiz shahar IIB katta tezkor vakili,
Termiz davlat universiteti erkin tadqiqotchisi
suvonovjamshid1993@gmail.com
 UDK: 94(575.151):351.74"1991/2023"
<https://orcid.org/0009-0008-2997-1312>

Annotatsiya: Bugungi shiddat bilan o'zgarayotgan zamonda insoniyat tinchlik naqadar ulug' ne'mat ekanini tobora teran anglamoqda. Bu o'z navbatida davlat mexanizmining asosiy bo'g'inlaridan biri bo'lgan politsiyaning davlat boshqaruvi va fuqarolar xavfsizligini ta'minlovchi organ sifatidagi o'rni va rolini kuchaytirib borish zaruratini oshiradi.

Kalit so'zlar: Ichki ishlar tizimi, Surxondaryo akademik litseyi, Narkulov Rustam Yangibayevich, Allamurotov Sherxon Yo'lliyevich.

Аннотация: В сегодняшние быстро меняющиеся времена человечество все больше осознает, насколько велико благо мир. Это, в свою очередь, повышает необходимость усиления позиции и роли полиции, которая является одним из основных звеньев государственного механизма, как органа, обеспечивающего государственное управление и безопасность граждан.

Ключевые слова: Система внутренних дел, Сурхандарьинский академический лицей, Наркулов Рустам Янгибаевич, Алламуротов Шерхан Ёллеевич.

Abstract: In today's rapidly changing times, humanity is increasingly realizing how great a blessing peace is. This, in turn, increases the need to strengthen the position and role of the police, which is one of the main links of the state mechanism, as a body that ensures public administration and security of citizens.

Key words: Internal affairs system, Surkhandarya Academic Lyceum, Narkulov Rustam Yangibayevich, Allamurotov Sherkhan Yollievich.

KIRISH (ВВЕДЕНИЕ / INTRODUCTION). Jamiyat tartibi va jamiyat xavfsizligini ta'minlash, fuqarolarning huquqlari va erkinliklarini himoya qilish borasidagi mavzularda dunyoning bir qator rivojlangan oliy o'quv yurt va ilmiy markazlarida izlanishlar olib borilmoqda. Jumladan, umumnazariy jihatdan politsiya organlarining zamonaviy demokratik jamiyatdagi o'rni va roli funksiyalari, tizim va uslublari, politsiya faoliyatida xalqaro tajribani o'rganish va umumlashtirish, yuqori malakali menejment texnologiyalar, umumiy prinsiplar asosida malakali mutaxassislarni tayyorlash, xalqaro jinoyatchilik, ayniqsa uning uyishgan shakllari davlatlar rivoji va xavfsizligiga jiddiy tahdid solishiga qarshi harakatlarda politsiyaning roli kabi ustuvor yo'nalishlarda tadqiqotlar olib borilmoqda.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METOD (ЛИТЕРАТУРА И МЕТОД / MATERIALS AND METHODS). Mustaqillik yillarida ichki ishlar tizimi faoliyatining tarixiy jihatlarini U.Tadjixanov, G.Raximov, B.G.Siddikov, M.Boboyev, O.Soatov, I.Yusupov, K.Davlatov, M.Abdullaev, M.Tillaev, A.Ermetov, Q.Qodirov, B.Allayorovlarning tadqiqot ishlari, monografiya va asarlarida jinoyatchilikning oldini olish va unga qarshi kurash, fuqarolar osoyishtaligini ta'minlashda O'z hissalarini qo'shgan ichki ishlar organlari xodimlari haqidagi ma'lumotlar beriladi.

MUHOAKAMA (ОБСУЖДЕНИЕ / DISCUSSION). 2016-yilda mustaqil O'zbekistonning 25 yillik tarixida ilk bor "Ichki ishlar organlari to'g'risida"gi Qonun 39 qabul qilinib, unda ichki ishlar organlarining asosiy vazifalari, faoliyatining yo'nalish va tamoyillari belgilab berildi.

O'tgan qisqa davr ichida ichki ishlar organlarining faoliyatini tubdan takomillashtirishga qaratilgan qator islohotlar amalga oshirildi. Ichki ishlar organlarini xalq manfaatlariga xizmat qiladigan ijtimoiy tuzilmaga aylantirish maqsadida mustahkam huquqiy baza yaratilgan. Jumladan, 6 qonun, Prezidentimizning 7 farmoni va 40 qarori, Vazirlar Mahkamasining 89 qarori hamda 160 dan ziyod idoraviy normativ-huquqiy hujjat qabul qilindi[5]. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 10-apreldagi PF-5005-sonli farmoni[1] da keyingi yillarda ichki ishlar organlari faoliyatida to'planib qolgan jiddiy kamchilik va muammolar tahlil qilinishi barobarida, ularni bartaraf etish, ichki ishlar organlari tizimini isloh qilishning eng muhim yo'nalishlari hamda mamlakatimiz tarixida ilk bor ichki ishlar organlari rahbarlarining parlament, deputatlar va keng jamoatchilik oldida o'z vazifalarining bajarilishi yuzasidan hisobot berish tartibi belgilab berildi. Farmon bilan "Ichki ishlar organlari tizimini tubdan isloh qilish kompleks chora-tadbirlar dasturi" ham tasdiqlandi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 12-apreldagi qarori bilan "Ichki ishlar vazirligi to'g'risida"gi nizom tasdiqlandi[6].

O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Surxondaryo akademik litseyi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 10-aprel kunidagi "Ichki ishlar organlarining faoliyati samaradorligini tubdan oshirish, jamoat tartibini, fuqarolar huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini ishonchli himoya qilishni ta'minlashda ularning mas'uliyatini kuchaytirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni, 2017-yil 16-avgustdagi "Ichki ishlar organlari xodimlarini tayyorlash, qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3216-sonli hamda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017-yil 26-sentyabr kunidagi "O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi akademik litseylari faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarorlari bilan O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasiga malakali mutaxassislarni

yoshligidan tayyorlab, ular qalbida ichki ishlar sohasi uchun ko'nikmalarni hosil qilish, bilim saviyasini yuksaltirish maqsadida tashkil etilgan[3]

Ichki ishlar tizimi haqida gap ketganda, albatta sohada fidoyi mehnat qilgan hamda o'z xizmat vazifasini amalga oshirayotgan xodimlar faoliyatiga to'xtalmaslikning iloji yo'q.

Man shunday insonlardan biri iste'fodagi mayor **Alijon Dexqonov** 1956 yil 26 avgust kuni Farg'ona viloyatida tug'ilgan, millati o'zbek, ma'lumoti oliy, Toshkent Davlat universitetini tamomlagan. 1981 yil Toshkent viloyati Yangiyo'l shahar ichki ishlar bo'limida oddiy militsioner lavozimidan ishlab boshlagan. 1982-1983 yillarda Toshkent viloyati Zangiota tumanida joylashgan O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Jazoni ijro etish bosh boshqarmasiga qarashli uy A/1 muassasasida xizmat qilgan, keyinchalik 1983 yil may oyidan boshlab esa Surxondaryo viloyati Jarqo'rg'on tumani Ichki ishlar bo'limida voyaga yetmaganlar bilan ishlash inspektori, vzvod komandiri lavozimlarida faoliyat ko'rsatgan. Mustaqillikning ilk kunlarida, ya'ni 1990-1995 yillarda Termiz shahar ichki ishlar bo'limida uchastka inspektori, jinoyat qidiruv bo'linmasi tezkor vakili va katta tezkor vakili vazifasida mehnat qilgan. 1996-1998 yillarda viloyat Ichki ishlar boshqarmasi jinoyatlarni oldini olish bo'limida va Termiz tumani ichki ishlar bo'limi jinoyatlarning oldini olish bo'limi boshlig'i lavozimlarida faoliyat olib borgan. 1998 yildan boshlab 8-son tergov hibsxonasi boshlig'ining targ'ibot va qo'riqlash ishlari bo'yicha o'rinbosari vazifasida xizmat qilib, 2000-yil oktyabr oyida iste'foga chiqqan, hozirda nafaqada bo'lsa-da Termiz tumani IIB Faxriylar kengashi raisi lavozimida faoliyat yuritib, tinchlik va osoyishtalikni saqlashda, yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda o'zini munosib hissasini qo'shib kelmoqda, iste'fodagi mayor Dehqonov Alijon.

Termiz tumani Ichki ishlar bo'limi iste'fodagi mayor **Narkulov Rustam Yangibayevich** 1967-yilda Surxondaryo viloyati, Termiz tumanida tug'ilgan, millati

o'zbek, ma'lumoti O'rta maxsus, 1993-yilda Sobiq SSSR IIV Toshkent o'rta-maxsus militsiya maktabini tamomlagan, 1988-yilda Angor tumani Ichki ishlar bo'limi huzuridagi Qo'riqlash bo'linmasi markaziy pulti militsioner-haydovchisi lavozimida ishlab boshlagan. 1993-1997 yillar Termiz tumani Ichki ishlar bo'limi Jinoyat qidiruv bo'linmasi tezkor vakili, 1997-2001 yillar Surxondaryo viloyati Termiz tumani Ichki ishlar bo'limi profilaktika bo'linmasi katta inspektori, 2001-2020 yillar Termiz tumani IIB Ekspert-kriminalistika guruhining katta eksperti lavozimlarida ishlagan. Tuman Ichki ishlar bo'limida uzoq yillar mobaynida xizmat qilib, nafaqaga chiqqanidan so'ng ham ayni paytda o'zlarining qadrli vaqtlarini ayamasdan, bo'limga tez-tez tashrif qilib, yosh avlod, mustaqillik yillarining yosh xodimlariga o'zlarining hayotiy tajribalari va xizmat sirlaridan ulashayotgan faxriylarimizdan biri, Termiz tumani Ichki ishlar bo'limi iste'fodagi mayor Rustam Narkulovdir. Mayor R.Narkulov 1991-2020 yillar Termiz tumani Ichki ishlar bo'limida qator lavozimlarda ishlaganligini, xizmat davrlari tumanning kriminogen vaziyatlarni izga solishda o'z hissasini qo'shganligini, xodimlarning tashabbusi va jonbozligi bilan qo'yilgan vazifalar Respublikada birinchilardan bo'lib bajarilgani to'g'risida iste'fodagi mayor R.Narkulov faxrlanib eslaydi[45].

Termiz tumani Ichki ishlar bo'limi iste'fodagi mayor **Novruzov Mamarasul Ziyayevich** 1963-yilda Surxondaryo viloyati, Denov tumanida tug'ilgan, millati o'zbek, ma'lumoti o'rta maxsus, 1988-yilda SSSR IIV Krasnodar o'rta-maxsus militsiya maktabini tamomlagan, 1983-1986 yillarda Muzrabot tumani Ichki ishlar bo'limida militsioner-haydovchisi lavozimidan ishlab boshlagan. 1988-1989 yillarda Viloyat IIB DAN bo'limi YPX alohida rotasining YPX katta inspektori, 1989-1996 yillar Surxondaryo viloyati Muzrabot tumani Ichki ishlar bo'limi DAN bo'linmasining ma'muriy amaliyot inspektori, 1996-1999 yillar Viloyat JTSX DAN bo'limi YPX guruhi katta inspektori, 1999-2001 yillarda Qiziriq tumani IIB JTSX DAN bo'linmasining DAN

inspektori, 2001-2006-yillarda Termiz tumani IIB avtotransport texnik holati ulardan foydalanish nazorat etish guruhining ma'muriy huquqbuzarliklar materiallarini ko'rib chiqish bo'yicha inspektori, 2006-2009 yillarda Termiz tumani IIB shaxsiy tarkib bilan ishlash kasbiy va jangovar tayyorgarlik bo'yicha katta inspektori lavozimlarida xizmat qilgan. Tuman Ichki ishlar bo'limida uzoq yillar mobaynida xizmat qilib, nafaqaga chiqqanidan so'ng ham ayni paytda o'zlarining qadrli vaqtlarini ayamasdan, bo'limga tez-tez tashrif qilib, yosh avlod, mustaqillik yillarining yosh xodimlariga o'zlarining hayotiy tajribalari va xizmat sirlaridan ulashayotgan faxriylarimizdan biri, Termiz tumani Ichki ishlar bo'limi iste'fodagi mayor Novruzov Mamarasuldir. Mayor M.Novruzov 1983-2009-yillar Termiz tumani Ichki ishlar bo'limida qator lavozimlarda ishlaganligini, xizmat davrlari tumanning kriminogen vaziyatlarni izga solishda o'z hissasini qo'shganligini, xodimlarning tashabbusi va jonbozligi bilan qo'yilgan vazifalar Respublikada birinchilardan bo'lib bajarilgani to'g'risida iste'fodagi mayor M.Novruzov faxrlanib eslaydi.

Podpolkovnik Buriyev Baxtiyor Vaxabovich 1983-yil 30-dekabr kuni Surxondaryo viloyati Boysun tumanida tug'ilgan. Millati tojik, ma'lumoti oliy, mutaxassisligi huquqshunos. 2007-yilda O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar Vazirligi Akademiyasini tamomlagan. O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Surxondaryo akademik litseyi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 10-aprel kunidagi "Ichki ishlar organlarining faoliyati samaradorligini tubdan oshirish, jamoat tartibini, fuqarolar huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini ishonchli himoya qilishni ta'minlashda ularning mas'uliyatini kuchaytirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni, 2017-yil 16-avgustdagi "Ichki ishlar organlari xodimlarini tayyorlash, qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3216-sonli hamda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017-yil 26-sentyabr

kunidagi “O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi akademik litseylari faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Qarorlari bilan O‘zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasiga malakali mutaxassislarni yoshligidan tayyorlab, ular qalbida ichki ishlar sohasi El tinchligi yurt boyligi 52 uchun ko‘nikmalarni hosil qilish, bilim saviyasini yuksaltirish maqsadida tashkil etilgan[4].

Mayor **Allamurotov Sherxon Yo‘liyeovich** 1986-yil 20-may kuni Jarqo‘rg‘on tumanida tug‘ilgan. Millati o‘zbek, ma‘lumoti oliy, mutaxassisligi huquqshunos. 2011-yilda. O‘zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasini tamomlagan. Ichki ishlar organlaridagi xizmat faoliyatini El tinchligi yurt boyligi 53 Qumqo‘rg‘on tumani. IIB Jinoyat qidiruv va uyushgan jinoyatchilikka qarshi kurashish bo‘linmasi tezkor vakili lavozimida boshlagan. 2013-2021 yillarda. Surxondaryo viloyat IIB jinoyat qidiruv va terrorizmga qarshi kurashish boshqarmasida samarali xizmat olib borgan va hozirgi kunda Jarqo‘rg‘on tumani ichki ishlar bo‘limida ishlab kelmoqda.

Podpolkovnik **To‘rayev Djo‘rabek Muxammadiyevich** 1985-yilning 30-iyun kuni Jarqo‘rg‘on tumanida tug‘ilgan, millati o‘zbek, ma‘lumoti oliy, mutaxassisligi huquqshunos. 2007-yilda O‘zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasini tamomlagan, 2007-2021 yillarda Surxondaryo viloyati Qiziriq, Jarqo‘rg‘on, Qumqo‘rg‘on va Bandixon tuman IIBlarida turli lavozimlarda samarali xizmat olib borgan. 2021-2022 yillarda. O‘zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi magistraturasi tinglovchisi bo‘lgan va hozirgi kunda Jarqo‘rg‘on tumani

ichki ishlar bo‘limida ishlab kelmoqda.

Mayor **Xudayberdiyev Ismoil Bo‘riyevich** 1983-yil 10-oktyabr kuni Jarqo‘rg‘on tumanida tug‘ilgan, millati o‘zbek, ma‘lumoti oliy. 2006-2007 yillarda IIV Akademiyasi serjantlar tarkibini tayyorlash oliy kursi tinglovchisi bo‘lgan. 2007-2021 yillar davomida Surxondaryo viloyati IIB YoXB, Jarqo‘rg‘on tumani IIB, Termiz tumani IIBlarida turli lavozimlarda samarali xizmat qilib kelgan. 2021 yil fevral oyidan hozirgi kunda Jarqo‘rg‘on tumani IIB boshlig‘i o‘rinbosari lavozimida ishlab kelmoqda.

Podpolkovnik **Nazirov Saydulla Fayzullayevich** 1981-yilning 25-oktyabr kuni Sho‘rchi tumanida tug‘ilgan, millati o‘zbek, ma‘lumoti oliy, mutaxassisligi huquqshunos. 2002-yil IIV Akademiyasini tamomlagan, 2002-2021 yillarda Surxondaryo viloyatining Bandixon, Denov, Jarqo‘rg‘on, Termiz tumani IIBlari va viloyat IIBda turli lavozimlarda samarali xizmat qilgan. 2021-2022 yilda. IIV Akademiyasi magistraturasi tinglovchisi bo‘lgan va hozirgi kunda Jarqo‘rg‘on tumani ichki ishlar bo‘limida ishlab kelmoqda.

XULOSA (ЗАКЛЮЧЕНИЕ / CONCLUSION). Xulosa o‘rnida aytish mumkinki, qisqa davr ichida ichki ishlar organlarining shaxsiy tarkibi yetarli malakaga ega bo‘lgan kadrlar bilan jamlandi, xodimlarning kasbiy va jangovar mahoratini oshirishga alohida e‘tibor qaratildi. Natijada mamlakatda jinoyatchilik sezilarli darajada kamayib, sodir etilgan jinoyatlarning qisqa fursatlarda ochilishiga erishildi.

ADABIYOT VA MANBALAR RO‘YXATI (ИСПОЛЬЗОВАННАЯ ЛИТЕРАТУРА / REFERENCES):

1. “Ички ишлар органларининг фаолияти самарадорлигини ошириш, жамоат тартибини, фуқаролар ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ишончли ҳимоя қилишни таъминлашда уларнинг маъсулиятини кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПФ-5005-сонли Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони / <https://lex.uz/docs/3159827>

2. Q.Qodirov. “Mustaqillik davrida O‘zbekistonda ichki ishlar idoralarining faoliyati (1991-2011 yillar) mavzusidagi tarix fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. Toshkent – 2019. 158-bet.

3. X.K.Boymirzayev O'zbekistonda ichki ishlar organlari faoliyati, o'quv-uslubiy qo'llanma. Namangan, 2022. – 64 b.
4. Surxondaryo viloyati ichki ishlar boshqarmasi joriy arxivi materiallari.
5. <https://yuz.uz/news/ichki-ishlar-organlarini-xalq-manfaatlariga-xizmat-qiladigan-ijtimoiy-tuzilmaga-aylantiriladi>
6. https://www.norma.uz/qonunchilikda_yangi/iiv_tugrisidagi_yangi_nizom_tasdiqlandi.